

Til	Dato	Vår referanse
Kommunal- og distriktsminister Bjørn Arild Gram Epost: postmottak@kdd.dep.no	01.02.2022	ØH/FS/GO

INNSPILL TIL ARBEIDET MED STATSBUDDSJETTET 2023

De siste to årene har for alvor vist verdien av at Norge er et digitalt land. Vår digitale infrastruktur har vært avgjørende for å håndtere koronapandemien rent helsemessig, men ikke minst avgjørende for både overlevelse og suksess for mange bedrifter og dermed for arbeidsplasser og til syvende og sist også statsfinansene. Rask utbetaling av ulike støtteordninger til de som er rammet har kunnet skje fordi vi allerede har ferdige og velfungerende digitale løsninger. Andre mindre digitaliserte land har slitt betydelig mer enn Norge.

Erfaringene fra de siste årene har også gjort det tydelig at vi må fortsette arbeidet med digital opprustning på alle felt og samfunnsområder. Behovet er stort, både når det gjelder å gi alle lik tilgang på digital infrastruktur, sørge for tilstrekkelig digital kompetanse i norske bedrifter og i offentlige etater, omstille og fornye offentlig sektor, utnytte potensialet som ligger i e-helse, sikre oss mot cyberangrep og ikke minst når det gjelder grønn omstilling av Norge for å nå viktige klimamål i 2030 og 2050. Utvikling og implementering av ny teknologi vil være helt avgjørende på alle områder, og ikke minst en viktig forutsetning for regjeringens eget program for industri 4.0. Dessuten må skatte- og avgiftspolitikken stimulere en slik utvikling, ikke bremse den.

Når regjeringen nå er i ferd med å starte det viktige arbeidet med statsbudsjettet for 2023 vil IKT-Norge tillate seg å komme med noen innspill og forslag i (prioritert rekkefølge) innenfor kommunal- og distriktsdepartementets budsjettområde som kan bidra til at disse målene kan nås.

Utbygging av digital infrastruktur i hele landet

Nesten 240 000 husstander – eller inntil 500 000 nordmenn – mangler tilgang på god digital infrastruktur. Selv om bevilgningene til toppfinansiering av bredbåndsutbygging videreføres på 2022-nivå (om lag 300 mill. kr.) vil det i beste fall først bli i 2030 at «alle er på nett». Svært mange av dem som mangler tilgang til bredbånd bor i mindre sentrale områder hvor det ikke er lønnsomt for private utbyggere å bygge ut, uten offentlig toppfinansiering. Det betyr både digital

utenforskap, mindre muligheter for et grønt skifte og til verdiskaping og bedriftsetableringer i disse delen av landet dersom det ikke gjøres mer.

Skal regjeringen lykkes både med en offensiv distriktspolitikk, og å nå de svært ambisiøse målene i regjeringsplattformen om å «sikre at alle husstander der det bor fastboende skal ha tilgang til høyhastighetsbredbånd innen 2025», er det behov for å øke bevilgningene i 2023 betydelig.

IKT-Norge mener at det ideelt sett er behov for 1 mrd. kroner i tilskudd til bredbånd hvert år i de neste 5 årene. Som et minimum, må bevilgningene økes til 500 mill. kroner årlig. Om nødvendig bør hele eller deler av en økning i bevilgningene til bredbåndsutbygging skje ved omprioritering fra andre distriktspolitiske virkemidler eller fra samfunnsøkonomisk ulønnsomme samferdselsprosjekter til målene er nådd. Økt satsing på bredbåndsutbygging er uten tvil det mest effektive virkemiddelet for å lykkes i distriktspolitikken.

IKT-Norge mener også at regjeringen med fordel kan foreta en gjennomgang av tilskuddsordningen til bredbånd med sikte på å optimalisere prosessen og effekten. Vi bistår gjerne i et slikt arbeid.

Digital sikkerhet og digitalisering i kommunal sektor

Vi utsettes for stadig mer alvorlige og mer hyppige cyberangrep. Eksemplene er mange, men bare den siste tiden har vi alvorlige hendelse knyttet til Amedia, Choice Hotels, Stortinget og en rekke norske kommuner med Østre Toten som det mest alvorlige tilfellet. I PSTs [Nasjonal trusselvurdering 2021](#) ble trusler i digitale rom trukket fram som en av de mest alvorlige.

Norge er heldig stilt som er et samfunn hvor tilliten mellom borgere og mellom borgere og viktige samfunnsinstitusjoner er stor. Veldig mye av tilliten er basert på velfungerende og sikker digital kommunikasjon. En velfungerende digital sikkerhet er helt avgjørende for å opprettholde denne tilliten.

IKT-Norge er spesielt bekymret for den digitale sikkerheten i kommunene. Bare ca. 60 prosent av norske kommuner mener at de har sikret sine egne data godt nok. Rapporten «[IT i praksis](#)» (Rambøll 2021) viser at kun 38 prosent av kommunene mener at de selv har tilstrekkelig kompetanse på informasjonssikkerhet. Det er derfor behov for et nasjonalt løft for å ivareta den digitale sikkerhet i kommunene i 2023.

Det kan både skje gjennom en øremerket tilskuddsordning rettet mot kommuner med ekstra behov eller ved at en (eventuell) økning i kommunenes frie inntekter i 2023 begrunnes med nettopp behov for økt satsing på cybersikkerhet i kommunene. Dessuten mener IKT-Norge at det bør stilles krav om å prioritere IKT-sikkerhet i offentlige anskaffelser knyttet til digitale løsninger.

Regjeringen bør i tillegg til å utvikle en nasjonal tiltaksplan rettet mot næringslivet, oppdatere hele den nasjonale strategien for digital sikkerhet.

Økt deling av offentlige data

Deling av offentlig data, så lenge det er i tråd med sikkerhets- og personvernlovgivningen, kan potensielt bidra til både innovasjon og verdiskaping i private norske bedrifter. Deling av data er også en viktig forutsetning for sammenhengende tjenester på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer og ikke minst viktig for utvikling av kunstig intelligens. Betydning av deling av data er bl.a. vektlagt i [den nasjonale strategien for kunstig intelligens](#), hvor det bl.a. slås fast at «Det skal legges til rette for deling av data innenfor og på tvers av bransjer og sektorer».

IKT-Norge er glade for at det i regjeringsplattformen er slått fast at «regjeringen vil legge til rette for deling av offentlige data som grunnlag for ny næringsstruktur», men er mer bekymret for formuleringen om at regjeringen vil «vurdere krav om datadeling fra private selskaper». I første omgang er det viktigere at et slikt krav, om nødvendig i lovs form, må gjelde for offentlige virksomheter.

Som et ledd i økt deling av offentlige data er det etter vårt syn viktig å videreføre tilskuddet til Datafabrikken under Digitaliseringsdirektoratet på minimum 2022-nivå, tilsvarende 20 mill. kroner.

Kunstig intelligens

Verden er helt avhengig av at vi lykkes med utvikling og implementering av kunstig intelligens for å løse de store oppgavene vi står overfor. Klima-, energi-, cyberkrim- eller matkrisen kan ikke løses uten utvikling og bruk av kunstig intelligens. Videreføring av demokrati og tradisjonelle vestlige verdier er også truet om vi ikke lykkes i kappløpet innen kunstig intelligens mot autoritære stater og allianser. Teknologi er den viktigste driver for økonomisk, militær og geo-politisk makt, og kunstig intelligens/AI er det viktigste enkeltelementet for å lykkes.

Den nasjonale strategien for kunstig intelligens inneholder mange gode intensjoner, men er mangelfull når det gjelder konkrete tiltak for å stimulere utvikling av kunstig intelligens i Norge. Strategier må følges opp med konkrete virkemidler. Dette er virkemidler under flere ulike departement, bl.a. flere studieplasser, PhD/post-doc-stillinger (KD), etablering og fullfinansiering av European Digital Innovation Hub (EDIH) i Norge (NFD m.fl), aktiv bruk av innovative offentlige anskaffelser og offentlig/privat samarbeid for å skape et større hjemmemarked for KI (KDD) og legge til rette for KI-drevet tjenesteutvikling, for eksempel gjennom katapultsenterer (NFD).

I regjeringsplattformen skriver regjeringen at «politikken må gi næringslivet insentiver til å utforske og ta i bruk ny teknologi, særlig innen lav- og nullutslippsløsninger, kunstig intelligens, stordata, autonome systemer og tingenes internett». Dette er IKT-Norge helt enig i, men det vil ikke skje av seg selv. IKT-Norge foreslår derfor at det etableres en «KI-plattform» etter modell og omfang av «Grønn plattform» hvor det i en periode på tre år settes av midler over statsbudsjettet til en konkret satsing på kunstig intelligens og hvor de beste prosjektene støttes.

Vi ser det som naturlig at KDD, som ansvarlig for strategien for kunstig intelligens, tar initiativ og har styringen over et slikt prosjektet.

Rammevilkårene for datasentrene

Flere målrettede tiltak som bl.a. redusert elavgift, fjerning av den såkalte «maskinskatten» og lokal vilje til regulering av tomter har gjort Norge til en attraktiv nasjon for datasenter. Flere av de norske sentrene har store, internasjonale kunder og flere internasjonale skytjeneste-leverandører har etablert egne datasentre i Norge. Etablering av disse datasentrene har de fleste plasser medført både nye arbeidsplasser og økte skatteinntekter i vertskommunene. Datasenter gir også bedre tjenester og raskere responstid, og sikrer at mer data og tjenester er produsert og lagret innenfor landets grenser, med de sikkerhets- og personvernmessige fordeler det har. Det er viktig at næringen, som fortsatt er i en startfase, sikres stabile rammevilkår og at dagens skatteregler videreføres eller forbedres i 2023. IKT-Norge er samtidig bekymret for energiforbruket knyttet til «krypto-mining», og jobber sammen med næringen med egne tiltak for å redusere forbruket. Vi informerer gjerne departementet nærmere om dette dersom det er av interesse.

Enkelte andre tiltak

Økt digital deltakelse og kompetanse i befolkningen er svært viktig. Vi kan ikke utelukke at manglende vaksine mot korona i enkelte deler av befolkningen skyldes manglende digital tilgang og kompetanse knyttet til digital kommunikasjon med myndighetene. Det er viktig at alle innbyggere får mulighet til opplæring i bruk av offentlige og private digitale verktøy og tjenester. Strategien «Digital hele livet» må følges opp i statsbudsjettet for 2023 og bevilgningene må økes. Her kan små midler (2-3 mill. kr. ekstra) gi stor effekt.

IKT-Norge beklager at regjeringen valgte å reversere etableringen av en ordning for risikoavlastning for oppstartsselskaper i StartOff-programmet som opprinnelig var foreslått i Gul bok 2022. En slik ordningen ville bidratt til enklere anskaffelsesprosesser og kortere utviklingsløp. Det er viktig at samarbeidet mellom oppstartsmiljøet og offentlig sektor styrkes, da dette også vil styrke eksportmulighetene til våre oppstarts- og vekstbedrifter. IKT-Norge finner det merkelig at regjeringen på den ene side både vil «fastsette et mål om å øke norsk eksport utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030» og «bidra med kapital og annen risikoavlastning og bruke innkjøpsmakt for å skape sterke hjemmemarkeder», mens den på den annen side avviker «billige» ordninger som vil bidra til å nå målet. Vi ber derfor om at ordningen gjeninnføres som opprinnelig foreslått, gjerne med en bevilgning på 10 mill. kr.

Vi vil også peke på viktigheten av at rollefordelingen mellom privat og offentlig sektor er tydelig og respekteres. Det er i samarbeidet og samspillet mellom det offentlige og private virksomheter at vi får de beste resultatene. IKT-Norge mener derfor at det nødvendige taktskifte i digitaliseringen i offentlig sektor som regjeringen prisverdig tar til orde for i regjeringsplattformen, ikke er ensbetydende med at offentlig sektor selv utvikler digitale prosjekter eller tjenester som er i konkurranse med det som privat næringsliv eller statlige konkurranseutsatte selskaper allerede tilbyr eller kan utvikle. Vi vil spesielt peke på prosjektene

«En felles journal», «Helseplattformen» og ulike initiativ om konkurrerende eller supplerende løsninger til Digipost fra andre offentlige etater, som lite målrettet i så måte. Vi viser også til at det i regjeringsplattformen er slått fast at *«digitalisering må være en kjernekompetanse i det offentlige, og må skje i partnerskap med privat sektor for å bidra til å bygge nye vekstnæringer»*.

Vi har forståelse for at regjeringen må prioritere mellom mange gode formål på statsbudsjettets utgiftsside, men vil likevel peke på at økt digitalisering både kan gi lavere kostnader og bedre løsninger for innbyggere og næringsliv.

Vi vil også peke på at Hurdalsplattformen slår fast at regjeringen vil legge til rette for at næringslivet har tilgang på god digital kompetanse og infrastruktur og at videreføring av data har gode rammebetingelser i Norge.

Lykke til med det viktige arbeidet med statsbudsjettet for 2023.

Med vennlig hilsen
IKT-Norge

Øyvind Husby
Administrerende direktør
Epost: husby@ikt-norge.no

Fredrik Syversen /s/
Direktør strategi- og
forretningsutvikling
Epost: fs@ikt-norge.no